

Jag frågar jag tycker det kan inte ak-
tas, fastän det är ju lördagskväll, men
det är ju rätt fort [tidigt] och vi
ha ju rist missa i morgon.

"Sko blackan"

Som nioje har jag varit med på
att "sco blackan". En höjuga - då
va de förläts något fockare än de avo
mu - lis ~~gå~~ mellan två stolar. En
skulle sitta ej på den på längs
med benen i hals, som också skulle
vara upplyftade på stolen. Han skulle
ha en häpp i handen och på stolen
framför honom lås en sillatallrik,
[träbricka, som man använde vid frukosten
när man åt salt till ^{med}] sedan så att den del
av den kom utanför stolkanten. Sen
skulle han slå in vinst antal gånger med
häppen omväxlande åt höger och vän-
ster för att så till sist - jag trodde det var
med det 11:te slaget - försöka få till
tallriken så den flög bort från stolen.

De gingo med stjärnan, så Stjärngosse
jag kommer ihäg det. De kommo på ny-
året och kallades för stjärnemän. De kom-
mo från städerna eller något samhälle
och brukade vara en 3d.4 stycken.

De hade en stjärna soss nikessnappar,
som där var klisterade gram läter på.
Inne i stjärnan var ett ljus. Si flög de
till spetsarna så att den murrade runt.
De sjöng en visa. ~~Dessa~~ Jag kommer
inte ihäg den, men ~~det~~ pris rader var
så här:

"Se här lyser ena stjärna
Ja, hon lyser ju föder
-----
som fört i Österland"

De talade om att de skulle hälsa mykung
härskare. Det var årets första ny-
årsmåne. Men vad de gjorde mer vet jag
inte.

Håkan Bengtsson hade ett Ordstar

ordstår: "Vår Herre har inte skapat hettighed mer än en gång, och di L, nörr en ska slå loppor ihjell me längskogla."

När en ko var "måsaen" [=kraftlös] skulle de skara henne i rumpan, doppa en lit brod i blodet och ge henne.

De hittade för många år sedan en mängd gamla mynt på Haga slott [Löderup]. De sa att de aldrig hade funnit dem om inte de hört förflogen med två hingstar den gången. De fann närligen pengarna när de gick och plöjde.

Mäns Persson talade om brydeboharen, han skulle hålla till uppe i Tuorna [Fröemark], där stod då en brydebo. Jag talade en gång om för honom hur en bekant till mig kommit på en hare däruppe. Då sa han: "Ja, det kunde han gärna göra; för det var brydeboharen.

Mäns Persson talade om hur en gång en lit häripån skulle ha gift sig inne på Bornholm. Bland hemgiften var också en vit märr. Den ville inte bli där utan simmade två gånger från ön och hit. Sén la de kulla [en slags läs om hästens framben, för att den inte skulle kunna springa därifrån, användes också när hästarna gick lösa i skogen, för att ingen skulle kunna stjala dem.] på henne, men hon försökte en gång till, men då sänkte hon sig.

"Uppe i Tuorna [Fröemark] låg förr mycketsten. När vi höll på att bryta sten där och man frågade de gamla hur all den stenen kommit dit, så de, att Hein hade myslat [=snubblat] på Höga backen [Lörups backen, ås strax norr om] när han gick och sålde sten. Somliga sa, att där gätt häl på päsend eller sädkeorgen för honom.

Mäns Persson talade om att när de skulle så här [ha], skulle

kvinnan gå vid nån om mannen
när han sätte och hålla om "stum-
jen" på honom. Och vi skulle hon
säga: att längre och tjockare, att
längre och tjockare. Linet menade
hon förstås.

De talade om riksdagsman-
nen i Globy. Ja, det var när det var
enmansvalkretsar. Jo, de sa att
hans kvinna en dag satte efter att
han var kommen från riksdagen var
ute och gav hönson. Då var där en
hona som kurtiserade för typaren,
men hon bryddes ej intet om henne.
Då kvinnan saj det blev hon arg
och gav typaren en spok i åktern och
sa: Farå du har okon vi varit på
riksdagen din sjäkel.

De brukade säga: Röster och mus-
lappor och bus - ut av våra bus - till dem
som brygga och baka skärtorsdag.

De skulle inte grinna och inte rota där folk
stod i lin. Då kom den onde dit.

Ölka personer berättar.

När jag var pojg, sjöngo Majvisa
vi för ägg pingstafeln. 1882 fannade jag
i Söderup hos din farbro, då minns jag vi
gick och sjöng. Korgen skulle de yngs-
ta pojarna vara. Vi hade harmoni med
oss och nänn såg Tambaksring [Tambaksring]
Vi kunde vara en 30 eller 40 stycken. Vi
sjöngo:

God afton om ni hemma är,
Maj är välkommen!
För låt oss om vi väcka er.
Sommarn är så ljuslig för ungdomen

Nu komma vi uppå er går
och fråga om vi sjunga här.

Den lilla lärkans ljusa klang
går upp i skyen med majesång

Går då vi stökars grigar omå

och ge oss biff och låt oss gå

Låt honan giva ägg på fat
till pannekaka, äggamat.

Ja, det var fler verser till, men de har
jag glömt. Det var näst om "gräset gro
på ångarna" och näst om lovete till
bovete gröt." När vi så fäkt ägg eller
pengar, vilket det nu var sjöng vi:

Tack och tack ska folket ha
föks gåvan den var ganska bra

Välkommen pia på var dans
och skaffa dej en livader Tjans

Men fick vi ingenting slog vi ett ägg i
dörren, när vi gick därifrån. Och så sjöng
vi:

Går stå vi vid er vite vägg
och sk-a mitt i era ägg

Ligg och sau din gamle stud

må krägor, rannar dra dej ud.

Sen var det gille pingstdag. Då bakades
där äggakakor och köptes brännvin.

Sen när jag var stor dräng sjöngs de inte
för ägg, men sedan när jag blev gift
började de igen. Då gick de den förste
maj istället liksom de gör nu.

Nils Bengtsson

[Småbrukare i Hagstads Löderup]

När jag var ung gjorde de "Sjunga f.
och sjöng för ägg midsommardagen. Sen
hade de gille midsommardagen. Gåra-
mammarna hörde det på föddy. De sjöng:

Midsommarsong vi sjunga
för Eder som här bo
och önska Eder alla
god tvennad fred och ro.

Må Edra boskaps fjöldar
och alla kreatur
förokas, växa, trivas
allt efter sin natur.

Må grödan bliva gynnig
Till glädje för envar
och väderleken förlägg
som nu, som höstens där
Må Edra lador fyllas
av jordens adla råd
och goda frukter växa
på Edra fruktbärd.
[Fr vidare nr 114]
Där var flera versar, men de har
jag glömt.

Järrestad.

Midsommarafslon Togs de
blommor, St Hans blommor kallade de
dem för, som de satte under bjälkkanna
De satte dem för att själva och den
tyckte om. Så skulle de se om de föl-
des åt.

J. O

Julgran

En enegren togs in till julen
och hängdes med sfärnor. Endast de
store och fine som kunde köpa jul-
granar. Här skulle vi fått några så-
dana hit, här växer ju inga.

J.O

En 3-4 stycken gick med
Bethlehemsstjärnan. Det var staboare
[=stadsbor]

J. O

För var det vid midsom-
mar som de gjorde omkring och sjöng.
De hade då en

Midsommarvisa

Godafton vård och värflinna
vård Edra från hit
var röst ut my upphöja

Högen här norr om [Skillinge
fishläge] kallas för Idnats hög. De gamla
sa, att en jätte skulle vara begravd där.
Han skulle ha hetat Idnus.

[Fiskare från Skillinge]

De gamla kallade högen för
Bolskög [älvhög strax norr om Bolshögs
kyrka] De sa att en förrän den begravts
där.

[Arbetare från Bolshög, boende vid
kyrkan]

Den gamle byaspelmannen spunger visor

Friberg, Jerrestad - omkring 70 år. Hade spelat på log danser för i heden. Numera urmakare och husekonom här. Har "utan att ha lärt något" gjort klockor, som visa veckodagarna och datum. F. n. sättts med ~~lemp~~ förenandet av en evig-hetsmaskin. ~~Född i~~ mitten.

Förr var det vid midsommar som de gick omkring och sjöng. De hade då en [See nr 111]
Midsommarsvisa

Midsommarnis

Godafton vård och världinna
vänd Edra öron hit
var röst vi nu upphöja
vid denna sommarkid
Ty alla fåglar sjunga
och lova Herran Gud
skall icke då var tunga
frambara samma Gud

Midsommarsång vi sjunga
för Eder som här bo
och ønska Eder alla
god frennad, friid och ro
alla Edra boskapsbyjörder
och alla terreatur
förokar, väta, trivas
allefter sin nature

Må grödan bliva ymnig
Till glädje för envar,
och väderleken fjanlig
som nu, som höstens där
Må Edra lador fyllas
av jordens ädla såd
och goda frukter växa
på Edra fruktefrad.

Nu yngja vi Hosanna
och bedja Herran Gud
att han vill mådig vara
och höra nu vårt bud
Om han vill framgång giva

till rådens raska växt
och geva det han tycker
oss nyttigast och bäst.
Och jag ville kläppas
var i alla enkla säng.

Om någon ville blanda
var i alla enkla säng
så han kan det väl göra
Ty den är inte lång.
Den är väl ofullkomlig
det veta vi så väl
men vi som är ynglingar
vi hara intet lärt

Nu sluta vi vår visa
och enda så vår säng
Ty den den känslan
Ty den är inte lång
Och givs oss något
så tacksa vi så gott
för det som vi erhållt
och det som vi har få.

Jag kan en annan granna
visa också. Den har jag haft tyckt, men
nu har jag blit av med den.

Bondgjornas vintervisa

Rocken murar och lampan brinner
vinterkvällen den är så lång
men likt rök den snart försvinner
under munterhet och sang
Hej, sjung hopp fallera
Hej, sjung hopp

Denna veckan går ~~sig~~ många
söndag biff det snart igen,
däför jag till kyrkan gång
kappa där min fragna van

Och vad det shall bliu roligt
när som gudstjänsten blir slut
kommer han till mej förtroligt
då vi möte stånt förrut.

och vad det

Bondgjornas
vintervisa

när vi en gång gifte bli
skola sätta bo tillmannen
som två mälla bi

Glimma rock förbi kvällen
stockna lampa, det är natt
gömd i rängen, under fallen
drömmar jag om hjärtats skatt.

[Den näst sista shopen hade min meddelare
glönt.]

[forts vid. 126]

Boel Hansson berättar

[Född i Simris, nu boende i Gladståby
dit hon flyttade för 35 år sedan. 75 år]

De talade om en backe Tullen som vinter
i Borby, som var julafon brukade
höja sig på pelare och folket dansa
de in under. Det varade i många år.
Så ett år var det några som gick dit och
av dem frågade, varför de födde ett så
dant oväsen. Så svarade de, att det var
därför att de väntade på uppror på
nyttsta dagen. Men då de till dem, att det
behövde de aldrig vänta på. Då damp[fall]
backen ner och sen såg de den aldrig
vara uppe åter.

Branbostenen [

] hade en
jätte hängt mot Simris kyrka, därfor

att klockorna var så skarpa och oroa-
de honom.

Så var där en ränna i stenen.
Men den hade inte varit där förr.
Där brukade Brabokittan åsa utför
och hon hade slitet ~~med~~ rännan.

Trollen låna

I Grödstorp [ ] är en
kulle. Detta att folket där kom upp
till gården för att låna ugnsgrejer,
när de skulle baka. När de sen kom
och var hem donerna hade de ett bröd
med. Det skulle vara som tack för lånet.
Och de sa till dem, att de kunde gärna
ätta det för det var av deras egen
säd.

Stens kruud

Om Stens kruud sa de, att det var
några som kom seglade där förbi. Då
såg de en karl, som stod och stodde
sig mot en dörr. Det var åt sidan åt till
sjön.

De sa, att där var mått
folk i brydestugorna. De var där, innan
arbetet började och folk kom dit. En
kvinnan i Simris sa, att hon själv sett
dem springa där.

Det var en jätte som byggde
en kyrka. Så var det en dräng. Jag vet
inte varför, om han hade försyndat sig
eller hur det kunde vara, det har jag
glömt, men han skulle säga vad jätten
hette eller skulle han skaffa honom sol eller
måne. Kunde han inte det skulle jätten ha
brans hjärteblod. Då gick drängen på en
backe och var mycket bekymrad. Men då
hörde han jättens hustru sjunga inne i
backen:

Vyssa, vyssa, hunden Tim
mårt kommer far din Finn hem
med sol eller måne
eller drängens hjärteblod
Då gick drängen till jätten, som stod
och murade vid kyrkan. Och så sa han:

Godag Finn
sått den stenen lite bättre in.

Men då slog jätten till stenen och det
hölet ha de sen inte kunnat fått
igemurat. Jag har glömt vilken kyr-
ka det skulle vara.

Majfirning

Förr sjöng de förra ägg mid-
sommarafton. Då sjöng de: Den blom-
sterlid nu kommer. Sen hade de gille. Det
var i Simris. Majjungore har jag in-
te hört förrän jag kom hit till Glad-
sat, det är inte mer än en 35 år sedan.
Här sjunga de nu:

och, lycklig tid

(se sid. 136) när från jord marken bär frukt
Jag tror det är en översar eller så de
sjunger. Det är den siste april de kom-
med. Nu ställer de ofta inte till med
gille utan dricker upp pångarna.
På eftermiddagen samma dag gå barn
omkring: De sjunger:

God afton om I hemma är
Maj är välkommen

Ja, de få också ägg. Här är många
som är fattiga.

Ivar häm var det bra kligt, Härja bykung
att vid första mymåne på året gå ut
på kryppan och hälsa mymånen. Vi sa:

Välkommen Nyårskung, välkommen Herre
med flask och bösten
och göt horn till hösten

Och så skulle vi ha psalm boken i handen
Den psalm som då fall upp skulle vi
lära oss.

Min nyter dog i barnsang. Varin Barnsangshundra
hon begravs läs i kista blyjar, blyjota
och sat. Hon hade inte blivit förlöst.

De berättade om en kvinna, som
död i barnsang. De lade saker i kistan
för ett barn. Men hon kom igen och
sa att hon fäktvä.

Kvinnan fick inte gå över
landsvägar mellan tiden hon fått barnet
och tills hon blivit kyrkotagen. Hon

fick inte heller gå in på främmans
ställe, de kom att så sonder kar
på det ställe, där hon först kom. Men
förs åt avhägra det ~~slog~~ skulle man
slå ihjel kar i andan på henne
när hon gick.

Födelsemärke

^{aldrig} Min dotterson hade fått ett
födelsemärke i pannan. Det gick tvärs
över pannan ned i en spets på näsan.
Lå korna ra att det kom att gå bort
av sig själv. Men det gjorde det inte.
Det bleknade kanske något, men
varje gång han gråt syntes det röda.
Hon fick så många räd förs det. Det
var en kvinnra som ra till henne,
att hon skulle gå till i kvinnor som
fört fått en förs. Hon var och en skulle
hon bigga en flaskbit. I v.s. hon skulle
gå dit förs och sätta ifrån för när
hon kom skulle hon vara tyxt. Sén
skulle hon steka flaskbitarna och fettet
som då blev skulle hon ~~slog~~ förs-

dagar i rad tryka på market. Hon tog
istället en flaskbit, strök över födelse-
market med den och passade på att kasta
den i öppen grav. Men graven skulle
vara förs en person av motsatt kön.
Market gick bort.

De sa att en kvinna kunde
få lätt barnsäng om hon körde igenom efter-
borden av en häst. Men då blev barnet
varulö. För en del är sedan var det ett par
kvinnor som skulle göra så ~~det~~ här
dem, de bo strax norr om här. De gingo
ut till en äng där de visste att en
mårr [skulle föla?]. Men där var en
karl, som fick syn på dem. Han slog
sonder släckningen som de rest upp och
sa att hon skulle piska dem om inte
de gingo hem. Så de kom aldrig till att göra
det.

Den gamla bygångsmannen
sjunger visor.
 [Forts från sid. 118]

Jag var i Gladstav 97,
 då sjöng de där "Ack ljusflig Tid", när
 de gick omkring ~~Vadborga~~ afton. Jag
 har skrivit upp visan, så den går att höras av.

Majvisa

Majvisa

v1 Ack ljusflig Tid,
 när Träd på marken bär frukt
 och blad och blommer gifva luft
 ack ljusflig Tid.

I skogen pågår hvar tva
 och på sitt setts läffsjunga Gud
 och blad och blommer glittra
 Och bergen gifva ljud

v2 När vi var Tid
 i lundar ångar skog och mark
 från en till annars ljusflig park
 i ro och fred.
 Ja leva och få höra

M. 455
 En ljusflig sing och klar mun
 den hörs av intet öra
 den honom värder lik

v3

Ack gyllne Tid
 hur det är lyft att leva her
 när man är fri från alt besvär
 ack gyllne Tid

När kallans vatten rinner
 så klar som vore en kristall.
 Men då i solen finner
 et sken i djupan dal.

v4

Beträk det väl
 hur falsk den lustan vara må,
 Som kan så mast en ända få
 beträk det väl
 Idag är man en herre
 i morgon är man kall i mull
 de större med de mindre
 de falla i alt stand.

v. 5

Rikedom och stat

allt annat som kan glimma må
och intet mera passa på
än rikedom och stat

Men döden ger os likas
igenom sina skarpa skott
bädd färgiga och rika
han tar dem alla bort

v. 6 Ett härligt ståt
i herrans hus och Tempel är
bädd sol och mäne skina der
ett härligt ståt

Der jag är sorg betagen
ri gläds jag när jag tänker på,
Jord glädje, fröjd och fromma.
Ends barn de skola få

v. 7 Åf himmels höjd,
vars portar påf pärlst är
Grandvalar utaf sten och skär.
Å himmels höjd
Der lipsens brunnar klarar
för Gud och Lammet rigna må

och lipsens bråd så rara
uppa dess gator stå.

v. 8 Förled var synd
o store god och Fader hund
för dins sons död och jinas skuld
för lat var synd
Och hjälpr oss med din cunda
att vi från denna jemmerdal
fä flytta till det landet
som är en fröjdesal.

Jag var ju i gillen och spe-
lade. Jag kunde dansa och spela på en
gäng och ta skott i luften och sen kom-
ma ner i taket igen. Jag spelade droppel
då, fiol har jag inte lärt förrän jag var
treton år gammal. När vi hade höstgillen
och brydegillen dansade vi ringdansar
Jag har lär dem efter gehör. Jag kan dem
alastill fast jag aldrig haft dem uppskriven.
Det är mer än 50 år sedan, det är länge det

Så för en fem år sedan började jag skriva upp första raden till danserna allteftersom jag kom ihag dem. Minnet börjar lika som bli slappare, så det var bra jag gjorde det. Alla ringdanserna är här ifrån Ferrestad utom de tre [de tre int' uppteknade] som jag lärt i Blekinge, där jag var 1876 - 1894. Vi bodde utanför Ronneby by, vi hörde till Ronneby församling, vi hade gård där. [Anmärkningarna inom ( ) av meddelaren lämnade uppgifter om dansernas utförande]

Dansvisor

(En stor ring, inne i ringen en eller flera allteftersom ringen är stor.)

Te på en flicka som giv i en ring
sina ögon hon kastar på gossamot
Till dem hon hastar
skänker dem mitt hjärta och hela mitt liv
hon räcker dem sin hand
hon klappar dem sin kind
hon ger dem kyssen och flyr ^{en vind} som
(Hon binder upp en pojke och paret dansar)

1. I dansen så natt
i nansen så lätt
vi flyga som en nordanwind :)

(Den en gosse som går i ringen, delsamma
som förr, men "gosse" sättes in i visan istället
för "flicka")

(En stor ring, inne i ringen en eller flera)
Flickan hon går i dansen med röda gullband
det binder hon om sin kärstes arm

(Den som är inne längder ett band - näsluk
eller radat - om armen på den ^{hö}kall bida)

Chok kara du min flicka bind inte så hårt
jag amnar ej att resa långt bort

(Pojken går utom ringen och sedan klappas i handen,

Hur hastigt denna gosse ur skagen förtvann
de skots efter honom med 15 gevär.

(Pojken kommer igen)

Glan var då inte borta mer än chok eller två
förön han ville till kärstan gå
Sag vill du mej något, så har du mej här
till dig står allt mitt hjärtas begär.

(Dans.)

1: Se nu här du blivit gift
och här är din man
den vackraste goppen
dai finns i väst lan' :)

(Glor ring, i mitten en eller flera, som sedan
bjuda upp)

Se damerna, se damerna på balen där de gå
kunde få ha den åran, ha den åran
dansa med en kavaljer

(Dans - polska)

Krits, rats fillebon bom bom :)

(Sedan ändras det till "herrarna")

(Utföres som föreg.)

Jagaren har ett hurtigt mod
i skogen miste han vandra
han söker mest efter vilda djur
ja, både vilda och tama.
Sen tar han flickan sitt möoit hand

som mensem gosar pläga góra
så för han henne i mitt eget land
stora kärlek skola ni få höra
Kärleken är som klotet runt, klotet rund (

som ängeln mild jag vill i famn de taga (Fas
i famn)

förräin vi do så låt oss avsked Taga (Fas i
hand)

(Dans - polska)

1: Glastigt kom du i mitt minne
aldrig går du ur mitt minne :)

(Glor ring, i mitten en eller flera, som sedan
bjuda upp)

Gå i ringen och ser uppå dej
sin räcker jag dej handen, kom valsa med mig
(Dans - galopp, eller som de sa förr hoppeddans)

I Dala, i Dala skog, i Dalarnas skog
I galopp vi bida hä, i galopp vr bada hä, ga-
lopp vr två

(Utföres som förg.)

Vi ska ställa till en rolig dans
vi ska binda både krona och krans,
tille dansen.

(Dans)

1: Hej, hopp, en rolig dans
 Hej, hopp, både krona och krans
 till dansen.
 Ja vacker är du när du dansar och ler
 och vacker när du uppå käkstan ser,
 du lilla.

(Dans)

1: Hej, hopp, dansar och ler
 hej, hopp, fra kärestan ser, du
 lilla.

(Utförs som förg.)

Vår för gråter du så mycket
vår för faller du så mången tår på kind
jag har ej tänkt att dig övergiva
jag har ju tänkt att bli din lilla vän

(Dans)

1: Tralala la la la, tralala la la la,
 jag har ej tänkt att dig övergiva,
 jag har ju tänkt att bli din lilla vän.)

(Utförs som förg.)

Höga berg och djupa dalar
här är vänner som dig beharpar

(Dans)

Hej, hopp min lille hjärtemopp
 vi ska dansa till solen rinner upp
 hej hopp min sköna, nu
 nu ha vi dansat i det gröna.
 Vi ska dansa på berg och backar
 sitta upp både skor och klackar
 vi ska dansa till solen rinner upp
 hej, hopp min sköna
 nu ha vi dansat i det gröna.

Det är skam att sta i ringen
 de på flickorna och bjuda ingen

(Dans)

Hej, hopp min lille hjärtemopp
 vi ska dansa till solen rinner upp etc.

(Urförer som föreg.)

Jag gick mej uti handen grona
 där fant jag mig en utgurungen ros
 (Ta's i hand)
 så här jag flickan så rätt i handen
 och så spratsera vi var hos.

(Dans)

1.: Hej, sjung hopp falleralla, gjorde jag de
 jag tog den vackraste jag kunde se
 Hej, sjung hopp falleralla, gjorde jag bra
 jag tog den vackraste jag ville ha. :)

(Går ring, inne i ringen gå ett eller flera
 par hand i hand. Vid dansen lyder
 var och en upp någon ur ringen)

Där gingo ett herrskaps i skogen
 Tralilala, falilala, la
 De varo så väta om skorna
 Tralilala etc.

Se fria för husen riksdaler
 Tralilala etc.

så ägde de knappast en daler
 Tralilala etc.

(Dans)

1.: Jag är så hjärtans nöjd och gla'
 för när jag fria, fick jag ja. :)

[Modellaren glömt utförandet av leken, antog
 att det gick till som vanligt]

Mej och dej och rätt för mej står bila vänner
 och burar

och klockan hon sjunger sängen, så flickan

hon dricker länge.
 inte vill jag ha dej, men jag få väl ha dej,
 sen ska du stå här och gråta

(Dans)

2.: Denna vänne är mej mycket mera kar
 än den förra, som jag hade. :)

[Meddelaren glömt utförandet]

Kom, kom fager ungeröven
och för oss läda i dansen.

Den ene gives jag en korg
den andre så här jag i min borg
och där finns glädje och ingen rog
och här ska brolopet stända.

[Meddelaren glömt utförandet]

Kom lille, kom mälle, kom följ mej i dans
för dej vill jag give den gyllene krans
Den kransen den förs jag ej taga emot
förrän jag har frågat min far eller mor.
Ja, fråga din fader så mycket du vill
för du och dina ögon skola höra mej till.

(Sbor ring, i mitten en eller flera, som lyuda)

Så länge man lever i världen har
så lovad man sin Tro

(Dans) /: Förälskhat har jag dig min vän

Jag du gör aldrig ur mitt sinn :/

Så skola vi äntligen skiljas
med tårar och med gråt.

(Dans) /: Förälskhat etc. :/

Nu skola vi äntligen bjuda godnatt
godnatt, godnatt, godnatt.

(Dans) /: Förälskhat etc. :/

[Från Blekinge]

(Urförer som föreg.)

Flickornas största glädje
det är att få en vän

Ja, räck mej så din hand lilla vän
och tag mej sen i famn till min gen

(Dans-polka)

/: Att dansa med mej varannan kväll
det skadar inte det :/

[Från Blekinge]

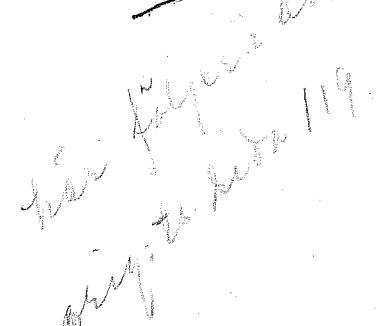
(Urförer som föreg.)

Flickorna går uti dansens ring
de tanka som så
en make kan jag få

(Dans - vals)

1: Säg till du bli
alra käraste min
så bjuder jag dig uti valsens ring;

[Från Blekinge]

Fröken Kristina Hultman berättar

[Jerrestad, där hon också är född. —
Omkring 70 år.]

Där ligger ett stendös här ^{Kronung}
utanför (på n:o 34 Jerrestad). Där shall vara
en kronung begraven, som heter Järle.
Därfor har byn fått sitt namn. Längre bort
ligger en annan dös. Där shall hans drott-
ning vara begraven.

I Gyllebo är under des gam. Skattedra
la slottet en hallare. Far har talat om det. ^{Gylle}
Därnere finns en plommingekista, men där
ligger en drake på den. En gråig gråvöd de fö-
rflyttar upp kistan, men när de kom ner
där, så sprutade draken ill, så de måste
kasta igen.

Det var om "Lunna" donkyr. Jätten Fa-
ka. Trolltet finns bodde i en backe, där var

väl till helgona blicken. Han gick och
mura på kyrkan. Han hade gjort en
klocka, som skulle gå ett år. De
skulle gissa hans namn, men ingen
kunde det. Då var det en, som gick och
lyddes vid blicken, där de bodde. Då
hörde de här fra Finn sjöng:

Väss, väss

i morgon kommer far din Finn hem
med hjärta och lever
och gick på si där. Då gick mannen sen
upp till kyrkan och sa:

Troll du, mäster Finn

sätt den stenen hit bättre in.

Och då blev han så retad att han föt upp
och tog hjulet av klockan och ingen kan veta
var det hjulet mittid och ingen kan lagaden.
Sen sprang han ner och skulle väcka kyr-
kan. Men då blev han fast. Och då har
väl henn sett honom.

Trollen fö-

lyft barn De hunde föltylla barn. De hade de gjort

för en kvinna och hon beklagade sig för sin
bohuslän. För näring ovanligt, sa hon.
Hon gick hem och tyff när hon skulle
brygga, öste hon på röset [ ] med
en äggashal och bar ungen under andra
armen. Då kom trollmor och hon sa: "Här
har du ditt barn, låt mej få mitt. Då snygg
som du har varit mot mitt barn, har
jag aldrig varit mot ditt. Jag har sett
djungly gärd brinna av två gånger men
aldrig konna [kronna] båra på röset med
en äggashal förrän nu.

De kom upp till gärdearna
och lämnde saker. Det var ungarna som kom
och folk kunde i bland fråga dem: "Ha $\ddot{\text{O}}$ $\ddot{\text{Y}}$
för nära". Då sa de:

Inte rista och inte flå^o
utan låt dem få och såga.

Trollen ville gärna ha
kristna barn. Det var en kvinna, som hade
intill barn hos sig vid bröset, när hon
såg om natten. När hon vaknade låg barnet
längt utanför sängen. Trollen hade försökt ta det

Vår mor klädde om Trollen.

med. sej.

Trollen ha skingrats, sedan
pipa och horn togs ifrån dem.

S:T Olofs källa

S:T Olofs källa shall ha legat längre upp emot kyrkan. Den shall gått bort flyktat sig dit, där den nu är. Många sjuka reste dit. Det var en blind, som kom dit för att offra. Han var där först två gånger. Sén när han predje gingen reste dit och kom upp på backen sa han: "Nu kan jag se S:T Olofs kyrka". Och då offrade de mycket till helgonet.

Lyktguldbarn

Herr han tro vad han vill och jag vad jag vill, men nog för att jag troar att lyktguldbarna är falska lantmätare, som nu få irra omkring, där de mälfel.

Vi la märke till att skäters-dag fanns det inga skator.

~~De går och syns förgägg hösten~~

Olika personer berätta

Det var om backen rätt dräng lagar utför Johan Lass i Löderup ["Stansbacke" grissla åt]. Det var en man här på lejet [= fishläget] som hette Mats Frank. Han dog för en 60 år sedan, då var han omkring 70 eller 80 år gammal. Han tala om att när han var ung och tjänste som dräng gick han en dag och huvade ned säd vid sidan om backen. Han satte sig och skulle vila. Så låg där en grypa [grisola = baksyret] som var sönder. Den lagade han och la den på sin plats igen. På eftermiddagen när han kom dit igen låg där ett bröd på en sten, mybakat, och det stod han länge och tittade på men han ville inte röra vid det. Då sa det inne i backen, att han kunde taga brödet för det var honom väl unntades, det var av hans husbondes räd, som det var bakat.

Mats Franks hustru berätta - Trollen firar bollon

de om ett bröllop hos ett underjordiskt folk. Det var från någon backe borta i Flägestad. De kom till gården, där hon tjänade som piga och lämnade allt silver, som de hade, till utstyrset och klädsel vid bröllopet. Då bad kvinnan på gården om de inte fick lov att se brudföljet och brudgummen. Det blev de ~~lästa~~ lovade, de skulle få se bröllopsdansen över porten. Så stod de inaanom porten, uppkrypna så att de kunde se över ~~det~~ mellan takskrägget. Då såg de brudföljet. Men de hade lovat attvara tysta. Men då hona pigan att röga: "Jyses hoss" och brudgummen föll av hasten och brott benet av sig. När de sen kom och lämna sittet igen så ~~de~~ att de skulle ha tegat ihålla och inte sagt något, hade det gått lyckligt och de hade fått sett det längre. Nu när de nämnde namnet var det slut. — Det är minga är sedan jag hörde det, jag var en 15d. 16 år.

Thiebler [Fiskare på

[se sid. 150] Född här och bosatt hela sitt liv
Käseberga]

Minn far har talat om det kyrkbl
och hans förfader ^{ha} sagt det för honom. Det
var vid höst och tre pigor från Löderup
gick häruppe på åsen [Käsebergaåsen] och
drogos med höstarbete. Då var det ju så
att Valleberga och Löderup hade sin jord
fuller om fuller. Den ena av pigorna var
barnfödd i Valleberga fast hon sen fäkt
platser i Löderup. När de gå där kommer
det en båt ute på sjön. Flickorna vänta
och rätt om det är sättes en båt ut på
vattnet i land. De följde med sjömannen
och kommo om bord. Sen blev de
gifta; den som var barnfödd i Valleberga
med en gjutare och han skickade hit
en kyrkbllocka till Valleberga. Vad den var
som den andra blev gift med, minns jag
inte, men den hade fått något minne
i Löderup också. Men Löderup ville
också ha kyrkbllockan, därfor att pigan
tyvärr där. De flyttade den flera gånger
från Valleberga men så fort de kom med den
höll skälet [=gränsen] mellan socknarna

kunde de inte få den längre. Här många
dragare de än grände för forskade de inte.
Men omigen kunde en paar dra den.
Sen blev den i Vallberga. Där var ni
högt ljud i klockan, så den hördes över
häl Bornholm. Men det fick den
inte lov och därfor så gjöt den bly i
den. Jag har gått sitt efter, där finns
flera maglar i satta som skulle däm-
pa ljuset. Där var förtjockt silver i
den.

D: 5

Jätten Finn

Den som skulle bygga
"Lunna" [Lund] domkyrka hade fått en
jätte att bygga den färdig. Han hade
lovat honom sitt hjärteblad eller skulle
han gissa hans man. Då gick hans
kvinnan på en kulle, där hade hon hört
jättens kvinnan vissa sin son i sönn:

Viss, viss liten Finn

i morgon kommer Finn far din hem
med sol, måne, elva stjärnor
eller marnens hjärteblod.

Då gick hennes man till jätten och det var i
i sista stund. Jätten hade bara en sten kvar
och då sa mannen:

Jör Tim,

lägg den stenen bättre in.

Men då tog jätten stenen och kastade den
i marken och sa han ha de aldrig kunnat
få kyrkan färdig.

Dito

Om Ryters backe [kulle på Häse- Rytersbacke
bergas äsen] har jag hörts
att ryttari skulle haft exercis-
plats där.

D: 5

Om "Ebjerg" [kulle på Häseberga. Ebjerg
äsen] sa min mor att kullen varje mid-
sommar afton stod på fyra pelare. Så var
där sedan musik och de dansade.

D: 5

Min morfar talade om att Lyktelabbet
han en gång gått vilse. Då kom en lykte-
man till honom. Han sa: Röju inn följ
mij hem, ska du få en peng. Då följdde han
med honom, så att han gick i skenet hela

Tiden. Men sen när han kom hem stängde han först godörren och sa: Tack ska du ha för du följt mej hem. Men han gav honom ingenting. Men sen blev han fövillad så att iställetför att åppna sin godörren, öppnade han ytterdörren igen och om morgonen när det ljusnade stod han mitt ute på en ång.

Fiskare på Hässelberga.
- Omkring 50 år.

Tor jagar Troll

Jag och min systär och bror gick en gång när vi var små ifrån Magretevall [gård nedanför Glommars backar] och till Hässelberga. Då hördes det precis som det sjöng i luften. Det var riktigt klara stemmor. Vi släppte först utanför gården och höorde på. Det var flera andra som då stod hos oss och hörde det. Sen följde det med oss hela tiden, tills vi kom i närbheten av byn [fishläget]. När vi kom hem och talade om det, frågade morfar om vi mött någon eller några hundar. Det hade vi inte

gjort. Men morfar sa, att det var Tor, som var ate och jagade Troll.

D: o

Om Valskog [kullek på Häse-Tullen från berga åsen] ha de sagt, att de sett hur de haft bröllop där och hur bröllopsfolket kom ut.

Bengt Ek
[Fiskare på Hässelberga]

Om "Gunkelby": Vitaby [Gunkelby
(Vitaby)]

I sa de, att folket kunde se hur de färdades mellan Gunkelby och Stenshuvud. När man trumpetade på ena hållan såsom sjöng det i backen, precis som den var hålltom.

Min mormor, som var barnfödd där, berättade hur de tog kristna folk in i backen, men de sedan hade att gå ärende. Så var ^{det} en Tö, som skickades ^{Tullen} att låna en kittel. Men på stället, dit hon kom hade de "pryat på tösen" [pinat

med frågor]. Då kom sén ett annat från
finner som var argt och sa:

Inte rista och inte flåⁿ
utan lina och lå gå.

Där var inte ett tecken till utgång på
backen så det är konstigt att de så där
kunde färdas ut och in. Och de skulle
ha haft kreatur där också.

Det var en tös som skulle
gå med ett ärende ifrån jön kebjer till
Hibblekille, som ligger väster om där.
Då gick där en man med ett par
otar. Han tyckte det var något svolt
krup och tog hela domingen i förklädet.
Så kom hon hem och visade morén det och
sa: Jag har hittat svoltiga hrypr, så jag
har aldrig sett sådant förr. Då sa hon
nes mor: Bry dej inte om det, utan gå och
lägg det där du tagit det.

De sa att jön kebjer varje jul-
afton stod på en pelare. Det var en pojke
som en julafönn skulle sätta upp ett par
hästar, som gick ute i marken. Han kom

de inte finna dem utan gick upp på jön
för att kunna se sig bättre omkring. När
han var där blev backen upphöjd och
han blev ~~upptagen~~^{upptagen} till folket där. Där var
rä mycket fint inne. Men han saj, att
det var gale. Han började då att läsa
på en psalm. Det hörde de inte, utan
de började nyra horom. Men han
fortsatte att läsa och läsa och till sist kastade
de ut horom.

Göransson

[F.d. medmästare, Hagstads Lö-
derup. Inflyttad från Välaby,
Ullbo härad. — Omkring 80 år.] X nr 157

Min bror var skograktsare ^{Henshuvud}
på Härviks Esperöd [S. Mellby s. w] Han
var åt en gång i skogen med gevärret med
sig. Han skulle ju vaka skogen, för
fiskarna var slaktiga att själva brände.
Han gick vid den nidan av Henshuvud
som växer mot sjön och klättrade upp.
Han träffade då på en ganska stor

fjärport som inte var riktigt stängd utan lite öppen. Hon tog fast i den och skulle öppna den. Men det gick inte. Då fick hon se en svart hönor ligga framför den. Hon blev häpen och vände och gick. Men sen omgavade hon sig och vände om och tänkte, att hon kunde ju skyta. Men då kom han varken hönor eller fjort.

J. o

Götingebum

Jag var på däri en 20 är gammal. Vi skulle en morgon vid $\frac{1}{2}$ 4-kolen gå för att se om hummorna. Jag var i sällskaps med min far. När jag gick ut sågade jag på äsen, behövde jag förrätta några behov. Jag hade precis hunnit knäppa ner byxorna, när jag fick se något gott borta på backen. Det syntes rakt på mig där jag satt och jag saj att det var en kvinna. Hon var väldigt grannat klädd hade utslaget hår och stora hängande bröst. Hon var omgiven av ett riktigt sken. Jag krok

på far, men när hon kom tillbaka var hon försvunnen. Hon hade inte sett något, fast hon borde ha mött henne. Hon sa, att jag inte skulle vara rädd, det hade varit sjöfuglarna, hon brukade synas på äsen [dåse Bergsäsen].

Stiegler, Härnberga

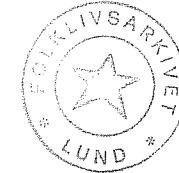
[Se sid. 146]

Det var en gång jag och ett par andra fiskare hade vandrat i Ystad. Vi gick igenom Sandshaga. Det var heligt på morgonen. Då höorde vi något som skrek, det var ett barn som låg på de nedresta grenarna på en gran. Vi fortsatte att gå och då fick jag se en kvinna, stor som en jätte, på det barnets var. Jag sa till den andre: "Se nu, den där går. Men de sa: "Dy dig intill om det, den har vi sett många gånger, det är bara 'skäkssnivan' som ska gå och hämta sitt barn."

J. o

De talade om att sjöråt hjälpte till Bengtsson. Hon var fiskare han

Göta

på Hässbergs. Vid den Tiden, då pun
morna varco ute, varnade sjöaät alltid
med klappningar av årona i båten, när
storm var annal hande. Båten var
jin uppdrogen på land. Ich likadant
när de skulle sätta [garn] så de kunde
de passa på väderleken. Det är bäst
att sätta efter ål, när det varit storm
och sjön har fällning, när den läg-
ger ej.

J:o.

Skogsmannen

Det var i Vilaby. Min far var
hos morbror och sydde. Hans hustru
var död och de sydde till begravningen.
Då fick de om levallen se genom fönstret en
tron stö och högg på en al utanför gården.
De trodde att det var en skogstjuv och
de skynda ut för att ta honom. Men
da syntes där ingen. Det var snö på mar-
ken men inte märken efter några gir.
Morbror kunde inte hitta mer än en
kossa [strumpa] när han skulle ut.

Om morgonen rakt hossen kring
Tappen på drickakaret.

Göransson, Hagestad

[se sid. 153]

När de skulle så kom, skulle ^{de kom}
almelöven vara så stor som musaören

D:o.

Tor med sitt ~~finna~~ fina skägg
lockar barnen utom vägg

J:o.

Det var lag att äldste sonen
skulle ha gärden

Per Hansson

Lantbrukare, Hagestad, Löderup

Född här och levat hela sitt liv ^{- omkring 70 år]}

Den som hade byns hars var ^{Björne}
forman förbyn. Hagestads byhorn kom
till Lars Person [kallad Rige Lars Person, 25-
Hagestad, ägare till Öspinge gård, och antag-
ligen har byhorns rival som bykistän ~~tillamitt dit~~] ^[tillamitt dit]
sedan för varn det.

J:o.

Tre faror i Tor behöder ett gäst
är.

D:o

Gulasma När de skulle ta ut statarna
gå över huvud första gången på året skulle de gå
haft över huvudskaffet. Och de skulle
inte säga ett bud. Det har mormor
talt om.

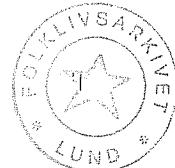
D:o

Dring lagar
grinda att
Trollen.

Mormor talade också om att
det var en dräng från m:ll som gjätt och
varat [gjort; ordning varbutet] nere vid backen
vid Sven Ols [Ätkehög 14 Flägestad] eftersom var
gridda och det n: lade jord lämner. Det
var på de dagarna, när det var troll i
backarna. Så låg där en grissla ute på
backen och det knackade [-tala] lämnen, om
han ville laga den. Det gjorde han och det
var ju lätt för honom, för på den tiden hade
de bräscular och de gick ofta sönder, så att
de måste ha verktyg med sig ute på marken.
Sen var grisslan nerkommen i backen men
så låg där i stället en kaka bröd. Så va det att
han kunde gärna åta den, för den var av
hondens bärda säd.

D:o

Lärare Lindholm i Kisebergs berättar
-forts. från sid. 48-

En mobvarighet tillgoaväta Göa Nisse
var göa kisse ute i husen. Var de goda
vänner med honom kunde de tröskas tun
möjelik som hänt, om nätterna fylltes
ladorna igen. Då var alltid creaturen i
gott hull. Man satte ut på en tallrik till honom.

Det var brukligt då hem-Hälsa nyckling
om att hälsa nyårskung. Det var första
nyårsdagningen efter jul — kom den innan
Trettondagen räknades den isticke utan då
var det nästa. Man skulle akta sig för
att se nyårskungen under takshägget d.v.s
genom ett fönster eller så där; då kom man
att slå sönder många kärл under året. Man
skulle ta en psalmbok i handen och gå ut på
trappan och säga:

Välkommen nyårskung och välkommen Herre
med flask och med bösten

och med gott horn om hösten
med ru [=räg] och med kärna
så vilja vi tacka Gud så gärna.
Med dekamnea skulle man låta
psalm boken gå upp och den psalmen
som då föll upp skulle man lära
sig så fort som möjligt.

Kreaturen Annandag jul skulle kor
få salt och hästar ha salt innan de fick sitt
morgonfoder. Det var alltid pläg sed i
mitt hem.

Sjäringssar

Trettonafton gick de med en
sjärna med sitt yttar. De sjöng en
sång. Och så var de ofta lite förfäldrade.

Julklappar

Det var inte så kinkigt om de
julafton obemärkt kunde hitta in
någon sak. Det var något fuffens,
de skulle vara räcka i vändringarna
blevo de upptäckta, kunde det handa att

de fick möj.

Trettonafton skulle man alltid Trettonafton
ha rågmjölogröt.

Den 13. januari slutade julen. Ju- Hemt
gondedag Knut hör julen ut. Då skulle
flaskorna tömmas och det rista bitarna
av julgotherna skulle man då göra slut
på.

Det var pantlekare av olika slag. Lekar
Man skulle läsa upp ett långstrycke. Sén
shalle en annan läsa efter. Tog man
fel skulle man ge pant.

En annan lek var att ~~du~~
skulle nämna ett ord. Sén skulle en
annan säga ett annat ord som riinma-
det p. et.

Du är ett nöt.

[Svar.] Du kan få en stöt.

eller. Kan du göra något hyss

[Svar.] Så ska du få en hyss.

Pantlösningarna var av samma slag för alla lekar. Oftan skulle kyssa nätter. Eller skulle man t. ex. "röra i grötten." Då ställde den sig mitt på golvet och rörde med handen och så: Här står jag och rör i gröt, är det någon som vill säga om den är söt. Så fick vem som hälst komma bort och kysa honom. Där var ingen blygsamhet i det fallet förr i tiden. Han fick stå och röra där, tills någon kom.

"Jag harle" kommer jag i häg. Ett band bands ihop. Två fäktade tag i var sin ända. De övriga högg fast om livet på dem och varandra och drog. Det var alltså dragkamp.

Gus om läck-

Tyda

Två gus till ~~ett~~ julen skulle vara fars gus och mors gus. De skulle vara ny stjärna och inte tända fört. De tändes varje gång med samma sticka och skulle alltid brinna samtidigt. Den vars gus först tog slut, skulle först dö.

Med dekamma man fisk en pleng, sprötkade man på den för att den skulle bli där.

Fäktade pengar var lyckopengar. De skulle man ta vare på och inte ge ifrån sig.

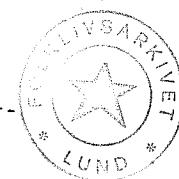
Fadbergavor skulle man fadbergava lägga hos barnet i vaggan.

Såg man ett eldsken ut Skatter på marken sa de, att det var nedgrävda skatter där. Sådana sken stod ju sälla. De som rörde sig var ju lyckelämmar.

Skärtorsdagnat stodo högar - Högarna på pelare. Det var somliga som fått förmåga att kunna se sidant där.

Det var om Ljungby torn och Ljungby grifvar. Högen stod på pelare och folket där sade inunder. Tornet nägor i närheten kom de ut och ville tycka. Men drack de, så

Pengar

Chika personer berätta

blev de förtrollade. Då var det en dröng som kom där förbi, men han tog hornet och red bort. Han kom att spilla ur hornet bakom sig på hästländen och där brändes häl. Han red tvärs över fälten. Trollen földe efter men de var förungna att följa farorna. Han kom hem så att han kunnat stänga porten för dem.

Odens jakt

Odens jakt, det var ju bara fåglar. Det har jag hört ofta om kvällarna. Men folktron var, att det var Odens hundar som åstadkom brydet.

Se spöke

När de sju spöke skulle de gå hastigt som möjligt randa ett plagg

De sist

Var där några stian som blev kvar när man högg, var det ink i sörja. Husbonden sa, att de kunde stå kvar där. Men om det var med avsikt vet jag inte.

Mina

Kvar när man högg, var det ink i sörja

Husbonden sa, att de kunde stå kvar där.

Men om det var med avsikt vet jag inte.

Majgillet [=dansgillet under Majfirning sommaren] började Kristi himmelfärdsdag. Det var nere i Hagestad. Midsommar afton sjöng de här sågg och de sjöng psalmer då. Jag minns det var på ett ställe där ett par pojkar aldrig hunde blivit. Där sjöng de då: "Se, hur gott och lyckligt är, att bröder kanna rångas.

Matta Tulle Lars

[Enka efter lant brukaren Tove Larsson

Frislös, Valleberga. Född 1851.

Hon är född i Hagestad Lödöns s.n. och flyttade hit först vid giftermålet.]

Midsommar afton skulle de bin- Midsomm-
da ett band kring huvudena, för att de inte skulle afton
blåsa kraftan i mäsan på folk. Ja, det fick .
sen röra där, till det rutschade bort.

D:o

Julafton brukade de ge Gua Guväts
Vätta ob eller stricka. De slog tre gånger in-
der bordet och sa:

"Det är till dig och de dina
för att du inte ska skada mig och mina
Nej, hon fick ingenting annat.

D:o

Slädricka

Julafton och nyårsafton skulle
tillträde de gå ut och slädricka till tre träd
olika slag och tre gånger till varje träd. Det
skulle vara ask, hult [hylle] och avela
[äpple] träd. Jag har inte varit med on. det
precis, men jag har hört det. Det skulle vara för
att de inte skulle bli blåsta.

D:o

Julkärna

Julafton skulle djuren ha
så mycket de ville ha, hänsen skulle ha
så mycket de ville. De satte på en karve till
fåglarna. Juldagsmorgon fick de inte föra
kreaturen förrän de varit inne och fästet
hup och en bit mat. Annars kom inte krea-
turen att kivas. Det brukade vi här till vistocka
före.

D:o

De skulle inte elda juladag.
Inte elda morgon förrän de varit ute och sett att niojan

annan eldat först.

D:o

När de hade inhästat skulle Ivarinna
frun hin merna springa och stänga logportarna. Hänga jord
för att det skulle bli "gimmer" lam [hon-]
i ret efter.

D:o

Brudfolket lade sig i en säng, som stod i Barn kamm-
stugan, så gästerna såg på. De brukade ha till brud-
ta ett barn upp till dem.

D:o

Trollet kom upp till en Trolles
gård för att lana kläder, för de skulle fira
bröllop. Det skulle ha varit Jims Hans gård
i Hagstads. Ivarinna var förvete och frå-
de om hon inte kunde få se, när han hade
bröllop. Det skulle hon få lov till, men hon
fick inte tala om det för mannen. När hon
såg det, så hon liktäl till mannen att han
kunde också se det. Hon satte armen i ridan och
han såg genom hålet. Men då föll brudgummen
av hästen och brot benet av sig. Sen när de kom
höllbaka och lämnade vad de hade lånat varde

muyketarga och sa, att så skulle de inte gjort
för det hade hänt en stor olycka.

D:o

Lura m*is*

Jag hörde om ett sätt att lura
lämningar med lämningar. De kom ned på slättbyg-
den och brukade byta ut bråckskä mot åter. Så var det en bonde som kom överens med
en målning att de skulle packa var-
andra handelsvara. Bonden stampade i
måttet så där gick 3 ggr. så mycket aska i,
men målningen kunde från alla ansträng-
ningar inte få en åtta mer.

Lars Turesson, Frösöv, Valleberga s.m.
[Lantbrukare, 57 år]

Klausten

Det var en gubbe, som gick
här på arbete och som tjänat som dräng
på Tosterups. Han talade om Klausten [s. 46]. Det skulle varit någon på herrgården
som kommit till Bornholm. Han blev be-
kant med en flicka därinne, men sedan
rest han hit igen och då skulle hon bura-
dit en sten; sitt strumpband och slagit den

"mot Black" [= tornet på Tosterups herresäte]. Men
stenen föll ner innan den nådde fram och
och när den krasrade jorden sprack den.

D:o

Nils Persson i Tägarp - han fyllde 70 år i år - talade om en logdans som han
varit med om på ett ställe i Örum [Örups s.m.]
De hädla spelmannen hade spelat upp en dans
men sin hundé de inte sluta. De dansan-
de krötnade men spelmannen fortsatte. De
ställde sig och tittade på dem och undrade
varför de inte slutade fast det var svetta
så det rann av dem. Till sist gick de in och
talade om det för hushunden på stället. Han
gick ner på logan och när han såg dem tog
han upp sin kniv och skar av strängarna
på fiolerna. Då först slutade de. Det sätts så att
de varit i "ålvastrog". Det skulle vara nä-
gon slags trollmakt, som kom över dem.

Det var ett ordstäv, som man ofta
hördে förr när någon var väldigt ihärdig med
en sak: att han kommit i ett sådant ålvastrog
att han inte kunde sluta.

Anders Turesson, Frösöv, Valleberga s.m.
[Lantbrukare, 53 år]

Brottning

Det var en piga, som häpnade här,
som var borta på ett bröllop. Hon talade om, att när det led mot att brudparet
skulle lägga sig löst de brudkronan, så
den satt fast på. Hon skulle där dansa
hills den föll av, då var det slut med
dansen. Hon skulle ungdomen följa brud-
paret till sängen, men död i ett annat rum.
Herrarna skulle följa med bruden och flickor-
na med brudgummen. Hon skulle de krymna
att klä av dem och till sist skulle de stoppa
omkring dem i sängen. — Det är många år
sedan jag hörde det, och jag kan inte minnas
vilken av pricornia som talade om det.

D: o

Medel mot

På maran ville komma i stallet
skulle de binda en sten med hal i över hästen.
För att göra skydda sig, skulle man sätta
skorna en på var le [en med klacken och
en med tåen in för]

D: o

Krageskrik

När de hörde krageskrik, så de all-
tom dödvarmt att någon skulle dö: folk eller kreatur.

D: o

Det har bukats, så jag har varit del vid
med på det, att man skulle harra när man
hörde in sista lasset.

D: o

Jag var upp till Sven Lars i Drum
på halas, när de bodde i den gamla gården.
De hade fått en ny priga där. Vid 1-Tidet
kom hon till Silja, från Sven Lars, och sa
att hon var så rädd för det hade kommit
in en höna med kycklingar i köket. Men Silja
sa: "Bry dej inte om det där, det har jag sett så ofta."
Så hunde den där hönan förrimma sitt som det
var.

De var alltid åt det grökade i
den gården. En dräng, som tjänat där, bladade om
hur han en gang, när de varit uppe på loftet
och vägt upp säd, sett två rödkvinda pojkar.
Sven Larsson, som sätts vid sidan om, hade sett
hur han blivit rädd och tillat borlat där och
sagt: "Bry dej inte om det, det har jag sett så ofta."
Fråga Sven Larsson om det? Nej gör inte det,
för han vill inte tala om det, han vill inte det
skall komma ut, att det grökari i gården. Men

FOLKLIVSARKIVET
LUND

drängen heter Sven Jönsson och bor borta i Helvigsdal.

En gång, när jag själv var där, hördes det som ett helt dragonregemente red igenom där. Det var vid 10-tiden på kvällen. Vi var flera där och vi skyndade ut för att se efter. Men det fanns ingenting där. Det var i den nya gården.

Magnus Andersson, Löderup.

[F.d. lantbrukare i Örum [Örups s:n], född i Örum, men nu bosatt vid Löderups station 53 år]

Korna Palm berättade hur hon en gång sett synke. Hon fanns i den gamla klockargården, det var under ^{Löderups} tid, när han var klockarepräst här. Ta en nöt hade hon varit i Valleberga och kom hem vid 12- eller 1-tiden. Det var i augusti månad och morgonstid. Hon satte sig på en bänk vid kyrkogårdsgrinden, som gär ut till klockargården. När hon satt där, sa hon, såg hon plötsligt hur någon tung vilt kom upp ur en grav. Det gick och stökade omkring bland

gravarna. Till sist kom det bort emot där hon satt. Då sprang hon och smälde grinden igen. Men så säger hon för sig själv: "Men du är en riktig tosa, som sitter och skrämmar dej. Du har ju mitit så ofta här. Och hon öppnar grinden igen. Men då kom det med en förfärlig fart förbi henne, sa hon. Och Korna Palm var den som let skrämma sig och hon sa också att hon inte hade varit det minsta sidd.

D:o

Det var i Hans Måns' gård i Örum. Jag tror att folket hette che Pers. Ja det är en hel 80 år sedan. De har talat om det för mig däruppe. Kvinnan hade dött men hon brukade gå igen och komma upp där. Till sist var det någon som var modig och tog ett lakan omkring sig och frågade henne vad hon ville. Jo, sa hon, jag har lämnat garn till stickning där och där — och hon nämnde namnet — och där är det annu. De gick dit och det var som hon hade sagt. D:o

Far berättade att Hans Olofsson, han bodde på n:o 2 i Hagestad, en gång var på

kulan [=supen] när han hörde förla kyrko-
gården. Han drogade inåt: Götväll far
och mor. Men då kände han hur det
blev alldelens fullt i vagnen och hästarna
kunde knappt dra den. Men han råg-
ingenting. De knuffade och stötte på honom
och dagen efter var han om i kroppen och
både blå och grön.

D:o

Bäckahästen

Erland skilts kvinnan i Hannas
- hon var då en 80 el. 90 år gammal - Tala-
de om för mej att en gång kom en grå häst
in i deras stall. Han var grann och fet.
Vi lä "holå" [=hundstol] på honom och
köpte med honom Tre nötter och Tre där,
sa hon, och rastade riktigt döfvelbärga.
[=djärvulskapet]. Men så fick han holad
av sig och då reste han. Han menade att
det varit bäckahästen.

D:o

Kyrkohåla

Om Kyrkohåla gick de åt en
kyrka ståt där. Det var en bror och syster
som blivit vigda ihop. Då kom en fågel in

och sjöng: Ewig, evigt! Och så sjöng kyrkan. Jag vet inte om det är sant, men de ha på-
stött att de ladt där. De skulle ha bandit ihop
11 el. 12 hästar utan att känna nå botten.

D:o

Det var en bonde, som hade ^{Göta älv}
goda nissar. De brukade dra åt honom från
grannarna. Så kom bonden och mötte dem en
kväll. Han tyckte att den ene hade förtitlass.
Då sa den andre: Tycker du det är litet, han är
ju född i går. ^{Djärvulsen har mött den andre} D:o
Och den tredje sa också ja.

D:o

Gamla personer ha talat om, Kristian Tyrann
att Kristian Tyrann flätt en "grimig" tjur le- och gräv-
ande [grimig = en oörsiktig fängstskattering på hu-
vudet]. Det var bara på era sidan och så
kastade de skinnet in på den andra och låt
den springa. Tjuren skulle ha dött vid Grims-
backe [öster om Löderup] I Löderup fanns en
präst som hette Ek. Han bannlyste kungen
Kristian Tyrann red upp för en stenbergs, och då syn-
te där efter alla fyra hästskorna. Det skulle vara
för att han var bannlyst. Han sände då folk

till Löderup för att döda prästen. Han gick in i kyrkan och trodde han var skyddad där. Men folket högg i kyrkodörren och då gick prästen påbörjat ut till dem. Så dödade de honom. Han hade sagt, att där skulle planteras en ek på hans grav, och om han blev salig skulle eken grönsha. Det var också något om att eken skulle grönsha i hundra år och torra i hundra år. Men det minns jag inte.

J:o

Ett "bill-
Vet kandidaten vad en billgrenare är? Jo det var så att när grubben hade äldermansgille brukade de supa såfärligt mycket. Då tog de rejfar att bestämma ett rist antal supar. Det var olika förslag: två, tre, fyra. Det blev fyra supar. Men då förslog min farfar att de skulle ta en till, den femte. Ja, det blev de översens om, men då skulle de kalla den en billgrenare.

Viktor Billgren

Kyrkohovstämde i Löderup - omkring 45 år.

Otto Talade om något, som sprang mellan benen på folk och klyftade dem mitt itu. Det sprang i dijulspären. — Ja, glosa, sa han, det kommer jag ihåg nu, när kandidaten säger det.

Per Billgren
[Son till föreg. — 13 år]

Kollestenen kallas den store stenen ute i ängen vid Måns Glåkans [Löderup]. Otto Talade om för oss att där bodde troll. Men under stenen låg en bibel, och när den kom bort, kommo trollen los.

J:o

Otto Talade något om *Pelsa-Hitta* en som heter Pelsa-Hitta, men det minns jag inte.

J:o

Jag har hört att hålet i valvet över Löderup för allaret [Löderups kyrka] var därför att det skulle regna ned på prästen, så att han inte glömde läsa bönen för de fatta.

Viktor Billgren [se föreg. sida]

178. Per Lass'hus hällerska berättar

[Anna, hushållerska hos undantagsmannen Per Larsson i Flägestad Löderupsn. Hon har tjänat hos frammande i alla områden och i olika byar — 64 år]

Gorvalla

Elna Anders Jeppes talade om att det var på ett ställe i Borby, där Gorvalla röndes. Hon kunde ju gå överallt. Hon gick in mitt i natten till Enesbonden, som hette Per och sa: Per, nu har din ko kalvat.

Jag har vårv gett Gorvalla. Det var när jag tjänk hos Jya [Jya Larsson, ägde en gård i Borby]. Där var jag i elva år varje julafter skulle Gorvalla ha ett kvarters öl. Jag skulle slå det på olika ställen: i fabriken, i farahuset, i kostallen, i kalukattarna, hos hönren och så där. Det är väl en 25 år sedan.

Gorisse

Det var uppe vid Nils Anders gränd nr 20 i Borby. Där är sk-t i den gärden, det är sant. Det var en karl som kom gående där. Ja, han var ju Paulan [super]. Sånn han gav där

M. 455

-179-

motva han ett sädlass förgånt med två skator. Det var Gaa risse, som kom härande. God kött, sa han. Men han fick inget var. Gläsoar du ~~unge~~ din, saer han till. Och var ~~du~~ den stora gärdin. Jo, saer han, jag skall höra till den gamla drängen på

När jag tjänk i Ö. Herrestad

Talade mannen om att det var på ett ställe där de inte fick utkörslet. De lätt råvaren och höftugorna i Gladmen när de hade slutat för kvällsses, men om morgnarna kunde de inte finna dem. Där var säd över dem lagt, för när de sen trocknade fann de dem igen när det blev kött. Men så en gång fick trocknemannen myn på att där var snart ett fat gröt i en höna i logen. De tog skinnet av grötens, sen när de hade tömt fatet, gjorde de något fullt i det och la skinnet över igen. Men sin fick de fort utkörslet. Ja, det var Gaa risse.

En griga som tjänk i leg med ^{ing} Glimming
i Ö. Herrestad Talade om att när de bar säd
upp på Glimmingebaus tag de mössan av för "gädden"
~~och~~ [en vildman-figur av stens] och då blev säcken

nå lätt. Men så var det nigen som istället sätte
in mossor på honom och han hade knappat
måktat bara upp säcken och när han kom
ner igen låg mossan på marken.

Hon talade också om att en gång
hade de flyttat jätten, men då blev där ett si-
dant oväsen i gården, att de måste sätta den
på sin plats igen.

Jätten, som ~~trotta~~ byggt Glim-
mingehus, heter Ulf Tand.

Nos skytt

Det var när jag tjänade till Ki-
ders Öls på 31 i Bornby. Jag var då en
14 år. Vi stod utanför porten en kväll.
Det var i september, det var så grannit
vädret och mörkasten. Så var det den ene
drögen. Si nu, säger han, nu är Nos skytt
ute, han har kundarna med sig. Det var
så i luften. Det var alldeles rysligt. Och han
har skjutit många troll.

Troll dödas.

Det var en kerenna som talade
om ett äventyr på Bornholm. Glennes
man hade varit därinne och talat om det

på henne. Hon hade varit ute och gått
en skog och då hade det börjat åska så
ryskigt och han hade ställt sig under ett
träd. Då kom där ett gaende och ställde
sig vid siden om honom. Det var en juvs-
king, han hade röd huva på sig. Man-
nen hade börjat läsa "Fader vår" före det var
på sin sträng åska. Och när han höll
upp sa den där till honom: Pladdre mer
man, pladdre mer man. Rätt om det
var dog åshan ner precis vid siden om
honom och slog Trollt i hjäl.

Mannen, som jag tjänade hos i ^{Trollen}
G. Herrestad talade om att i hans föäldras
tid hade det bott troll i en backe där. Så
har också legat en brydstuga vid den backen.
De kom upp i deras gärd och lätte bröd,
det var när han var 8 år gammal. Det
var en trollunge som kom och skivade
till honom: Glas ha ni det där bröta i
backen. Men hon hade knappat sagt de
orden föran kollhärningen kom och sa:

• • •
Inte rista och inte flå^o
utan lärna och lä' gå.

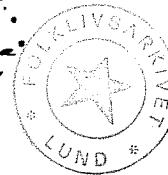
Tullen fö-

lyfta barn glytt. Tullen tog den och lämna in i en gen. Trollungen var så liten, så liten, men han kunde ändock tala. Där stod en bryggd och där låg äggaskal på nötter. [Det använda mättet] Jaa de hade ju av brygg. Och då sa grysslingen: Åhr jag så genumal och vis, om världen har släts här jag aldrig sett någon brygg på en äggaskal för. Kvinnan blev så förtvivlad över att han kunde tala. Det hade hon aldrig trott. Hon höll på att baka och hon tog grysslingen och satte den på grysslan och skulle föra in den i ugnen. Men då kom trollkärringen och sa: Här har du din glytt, lä' meg få min.

Tullen fö-

Det var på ett ställe uppe i G. Herrestad. Kvinnan skulle baka och stod och öste mjöl från säcken i kaktrå-

get. Det stod en gryssling också vid säcken. Men den sajg hon int. Då kom en evinna in. Ser du inte den där stai och öser mjöl sa hon. Men då försann han.

Ett kyrkobacken i Borby gick Tullen en "vtepråg" [vaktepråge] och vaktade. Så kom där upp en gryssling till grägen och bjöd honom ner i backen, för de hade kristnagille där. Ja, sa grägen, om de lovade, att de skulle släppa ut honom igen. Och det blev han lovad. När han kom ner i backen bjöd de honom på gröt. Och så sa de till honom att så många skir gröt han tog, så många ~~mans~~ styrka skulle han få. Han tog 12 skir gröt och fick 12 mans styrka. Då var de som hade sett honom. Han kunde sätta ryggen under ett helt lass med säckar och lyfta det.

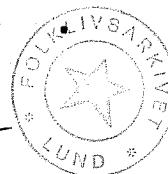
Det var i 43:s gärden i Borby. Tullen Det var innan Anders Ols löser flyttat in och ~~Jens~~ de höll på att ståla där. Då var där en som

gått förbi där en natt vid 12-tiden. Och då var där ljus tändt. Men det var ingen som hörde där. Hon gick upp till lången för att se efter. Och då fick han se att det var pysslingarna som ställd till dans. De hörde i backen som gav vid siden om där och ånda upp till Tade skir.

Kristen kom
för barn

De lade om, när jag var i
Ö. Herrestad att det var en dräng som
kom riclandes till en barnmorska och ville
se hänta henne till Stenshuvud. Det var
en gris där, som hon skulle förlösa. Hon
var kristen och skulle ha en kristen barn-
morska. Men hon ville inte följa med.
Men drängen sa, att hon fick torungen,
och hon måste lämna henne att hon skulle
le komma hem ordentligt. Håsten han
red på var så hög, men när hon skulle
räcka sig på blev den så litig. Drängen,
han var också kristen, sa, att i fall de
bjöd någonting på henne, skulle hon inte
säga nej om det. Hon fick dock helt fökläde

med hettgryllan. Drängen, som förséde henne
hem igen, sa att hon inte skulle töcka eld
på dem utan lägga hela fökhäddet på bor-
det. Det gjorde hon och om morgonen var
det fallt av silvermynt.

Grekenska

Det var en som hette Sven Styrtning,
som gick igen. ~~Hans~~ Hans harring gick också
igen. Det var i Ö. Herrestad. Hon stod vid
altaret i kyrkan och hon stod vid en sten
på kyrkogården. Så var det skräddare på
ett ställe och sydde. De hade lovat gigan
en plats om hon ville gå ut och bärta Sven
Styrtning in och lägga honom på bordet. Hon
var modig och gick. Här hon kom ut till
honom sa hon, att hon skulle bärta honom
möhetgrant. Men först skulle hon gå in till
kvinnan och fråga om hon ville förlata honom.
Hon gick in i kyrkan och bort till henne, där
hon stod. Men hon sa nej. Så gick hon ut
till honom igen och bar honom in till
skräddarna. Men när hon kom in rände skrä-
darna ur stugan. Så kom prästen och ma-

nade dem i jorden båda två.

Det var en som gick upp på kyrkogården i Ö. Herrestad och hörde en som var död. Men det gjorde hon inte mer än en gång. Han blev slängd så långt, så långt, att han knappt kunnat hitta hem igen.

De talade om en gästgivaren i Hammenhög att han sätts i den onde. Han skulle ha skinnet av honom, när han var död. När han så dog låt prästen bärta in hans kista i kyrkan och ställa den vid altarskranket. Det hade lejt en skomakare att ritta innanför skranket och se på. Prästen hade sagt till honom: Där är mycket som kommer att gå över dej, men det skadar dej inte. Skomakaren hade ljus tänd hos sig. I klockan 12 skulle de komma. Och då kom de. Det var många och de tog locket av och töjde. Han kunde se hur karriarna gick. Sen hängde han skinnet

på skranket. Men då passade skomakaren på att sticka en syl i skinnet och dra det över till sig. Sen försökte den få skinnet igen. Den onde förskräpade sig till präst också. Men det gick inte. Och mannen som jag följde hos i Ö. Herrestad sa att skinnet skulle hänga i Lunds museum med naglarna på.

Det shall vara två fröknor som kör med karu på Gärnäs [herregård]. De bevakar en katt.

Det var en dräng på det stället där jag följande i Ö. Herrestad. Han hade ställt upp fler kväll och skrurit vigrar. Ja fick han de två fröknor utan kvävel. Han stängde alltmanen och sprang hem.

Je säger också att det shall gå en vit dam i Trädgården. [Gärnäs]

Bäckahisten fanns i båchen, som Bäck gav förbi Borby gård. Det var några glyttar som skulle rida. Han segnade ner och blev n

iten, så hiten, så de kunde komma på.
Men den blev han så hög, så hög och alle
glyftarna föll av.

Spökeri

Det var en man som en kväll
kom gående förbi nr: 220 i Borby. Där var
ett fastigt stort dike vid siden om vagen.
Då var det för honom att lyckas hitta fur-
rar som slängades. De körde ihop med
hornen. Där tog en bra torn, så han
otten med det sammna blev han utskuf-
fad i diket.

Det var en bydestacia i G. Herrestad
där de sa, att det brot varunda natt.

GreviHag

Min far fann gravat - Gas sosten
Det var i Borby. De varo västan som julgrans-
glas och röda. Där syntes en ritstig veke i dem.

Vätor

När min far var död, tog jag en knapp-
nål i klädslan och stak i vätorna. Jag hade rent
fullt med värdina. De förvarade alla utom en. Den
hade jag glömt att staka i.

Per Larsson berättar

[Undantagsman, 21 Hagestad, Löderups s:n.
Född i Borby. — 85 år.]

De halade om Jims Grim Jems Grim
eller Vallmannen att han för hit [Löderup] och präste
och flidde en tjur till härloten och hesten i Löderup
de skinnat över honom. Prästen red ut
till honom ~~och~~ på Vallen, det ligger vid
Tosterup, och barnsatte honom. Han kraf-
fade honom på trappan och ritade en
ring runtom kring sig, så Vallmannen
ville hunde görta honom mårtling. Men
var Vallmannen trädde meddes grässtrun-
der hans fotter. Han för där hit och dödade
prästen. Han blev halskuggen på en sten
som stod i kyrkan, ända till 63. Där
syntes tydliga bladsimor på den, det
har jag själv sett. Och dörren fanns där,
också, som de hade huggit på. Prästen hette
Erik och han ^{hade} sagt att de skulle plantera en ek
på hansgrav och att om den grodde så skulle
han komma till det goda. Och du har väl sett

den gamle eken på kyrkogården.

Det var Hallamannens systér som regerade. Hon kom ner med en krigshår och skulle lägga gården öde. Men då sköt han sig, han satte sig på en brukfjärding. Och de hittade det enda laret ända borta vid Ystad.

Han hade så många krigar, att de kunde stå i två led från Vallgården till Ystad.

Herranade

Eh manade en män niskor ner in på kyrkogården utan skulle vanta utanför. Hon hette Jerrestads Jeppa, hon reste sig upp ur jorden och ställde till ont. Hon kunde komma upp genom brunmarna. Du ser stor vigo ut Jeppa, så de till henne. Jepp Jepp, sa hon. Hon gick till matvarden och sätter hon oblaten hem och gav till kreaturen. Så gingo de till prästen. Och hon måste det. Hon befälldes sin dräng att ta ena hjulettan och så måste hon gå och bärta. Sen körde han till kyrkoåla och där manade han henne ner och satte en ekspåle i.

Det skulle inte ha varit så länge sen, så stod där ett grått bundet vid kyrkoåla. Då hörde de hur det så nere i jorden: "Rocka [shaka] bra gräss, Rocka bra gräss." Och de var kvicka att få hästen ifrån.

Kyrkoherde Noren i Bomby manade ner en. Det var en barnsångsvimma som gick igen. Han tog kyrkohärden med sig, men hon fick inte gå med in på kyrkogården utan skulle vanta utanför. Så gick prästen till graven och där manade han ned valnaden.

Patron Göstelit på Flagesta borg tog spisen av stenana rättner för Sven Ols [gänggrift]. Han skulle ha dem i lågarn. De manades inte gick förs sig, men han tog dem ändå. Då började kreaturen att lila och föra radant väsen om näckerna. Hon gick ner för åtta efter, men då läggo de ihåll. Till sist tog han dit stenana igen. Och sen blev det tynt.

Hyrkhlockar

De talade om att de skulle ha
en hyrklocka i Borby över till Danmark
för där var ett sidant överljud i den. De hade
många par för den men de kunde inte få
den över markaskälet [=gränsen] mellan
Borby och Flörsjö. Men omigen kunde ~~ett~~
par hästar lätt dra den. Sen fick de lova
att sätta en blynagel i.

De dödars
julstille

I Borby kyrka hade de sett
att det julnatten, vid 12-tiden, hade varit
samt till offensäng. De hade sett prästen,
men de hade inte hört ett ord.

Glasbache

I min mors tid hade Glasbache
(Löderup) [ättet hög, n:o 11 Löderup] stött på "rular" [=fötter]
och där dansades och var tant. Hon var
född 1806. De hade gått och beskickat det,
men inte gått hem där.

Om ha inte hollen någon sam-
ling mer, för horn och griga har tagits ifrån
dem.

Det var någon bacche här [Flagstad]

där de tog en griga, som gick och myölkade.

Den långa dansen har jag den långa
varit med på. Det var i Borby. Vi sprang
två och två och ~~hadde~~ mat och brämvin med
oss. Var enda en vi mötta skulle vi bli
da på oss så spelades där och trallades.

Folklivsartister

Ingemar talade om att de skulle
ta lite av huvudet ~~och~~ en ål och fila på
västorna. Sa skulle de skära ett äpple at-
skiljs och lägga ~~in~~ det där av ålen i det
och vi lägga äpplets under en Stein
el. nägonstans där det inte var någon som
vistades. Här äpplet rullrade för varann
västorna.

Vad de skulle böja i marken, ~~glo~~ salt
skulle de slå salt över hästarna.

Om det inte är hovenad i hemmet, tills ~~Resand~~
~~i hemmet~~
ante kreaturen heller.

-194-

"Länsstaden"

Om man vill ha "länsstaden" till läkemedel skall man binda en "socka-tråd" [ulltråd] om den midisommardelfon.

Taklök
Taklök är bra att lägga till tänderna.

Kardborr
Burror [Kardborr] skall vara bra för ohyrta.

Olle Bull

Olle Bull hade lärt spela av näcken.

M.455

-195-

Lärare Lindholm i Härberga berättar
forts. från sid. 164:

Det var en kvinna i Ingel - ~~Ljungbygd~~
storps här 39. Hon har gått talat som det
för mig. Hon skulle köra till Ljunghorps till
mötes. Det hade varit vindstilla länge och
där var en vattenkvam. Det var många som
skulle ha malef och hon kom inåt att köra
hem förrän det var kväll. När hon kom bort
 emot Torskrup till blev hon vilse. Men då synkte
en ~~en~~ lyktman och hon bad honom lysas ig
och hanade en halvannan styver till honom.
Hon följde henne till Knappsdala, där rände
hans ut i än och försvann. Men då var hon
ji nära hemma. — Jag försökte förklara för
henne att hela vägen var ju fäntad av stora
trän och där låg ju väldiga massor av löv, som
i den fuktiga väderleken bildade gaser. Men
vid Knappsdala var det slut med trädern, men
där var ju istället vas vid kanten av än.

Värdsheten eller Tassen, som de säga, Värdshus

är det många, som prästätt sig ha sett. Hon
skall likna en hand, men går på tre ben. Det
räges att om modern kryper igenom en fölhamn
för att föda lättare, blir barnet varubb eller
marab.

Maran

Det var en gubbe, Nils Claesson,
i Ingelstorp, som talade om för mej att han
varit mycket ubukt för maran. Men så hade
det berättats för honom att han skulle sätta
något i myckelhållet. Det gjorde han och så
blev han av med henne. Men han glömd
det en gång och då blev han bekommens i-
gen. Man kunde på något sätt rämma
maran till mötes, men jag har glömt hur
det var. Om man hastigt vaknade, innan
hon hann försvinna eller något så där. Men
jag minns här han sa, att han sagt: "Kom
till mej på söndagsmorgons i stallen. Om
söndagsmorgonen kan han stod och ryktade
kona ett fruntimmer in till honom och ställdé
sig vid stalldörren. Hon kände henne, men
hon blev tyxt och då förstod han vem hon
var. Och då sa han till henne, att nu kan

de hon gå igen men hon skulle lämna honom
i fred. Och så blev han fri från den.

Ett barnstångshornta. fick inte Barnsbyg-
keranna

gå över vägen innan hon gått i kyrke, för
då kunde det hänta att barnet blev bortflykt.
Det aktade man sej noga för. Hon gick
heller aldrig under den tiden till ett framman-
de ställe.

Det skulle vara något slags Helt i vaga
stål i vaggan innan barnet var döpt. Det
fick inte dröja länge innan det döptes.

När hon skulle resa till kyrkan Kyrktag-
för att kyrktagas, så innan gick ut och sätterej
på vagnen gick hon och knäböjd vid vag-
gan och lärte Fader vår. Och likså när hon
kom hem igen, innan hon talade med någon
annan.

Gumoren skulle läsa mycket Gudmor
noggrant efter prästen, då skulle barnet få läsa
för att fatta.

Det var inte ofta förr att att Sjovalla
barnets döpta i hemmen, men då fick inte vati-

medslis ut utan ha kläs på askan.

Innan kvinnan blev kyrktagen fick inte barnets plagg vara ute efter solnedgången. Taktagen val föreskrän är.

Det var någon rågan om en kvinna som skulle tagit sitt 3 eller 4 månader gamla barn utmed sig, när hon skulle hästra och lagt den ifrån sig. Då skulle det blivit förbjudt. Det var inte onaturligt.

Mannagruvan

Den tiden var det givet att första barnet som var en pojke skulle ha namn efter farfar, första flickan efter farmor, andra pojken namn efter morfar och andra flickan namn efter mor.

De sa, att de inte skulle uppkalla någon efter den och den för han varit sådan och sådan. De menade att barnet då skulle bli likadant.

Om barnet skrek, när det döptes menade man på det blev en daglig vängar

Sylen

Det var en av mina sykron som hade fått vad de kalla för skrikelyft. Det

började regelbundet att skrika vid en vis tid på dagen. Vad som sen hände så minns jag ni tydligt, fast jag fick inte veta vad det betydde förrän sen. Mor erinrade sig att hon blivit skrämd. Hon hade sattit i trädgården när var katt hade kommit hoppande över planket förföljd av en kund. Sen en gång satte katten bort i försthet, morgick fort och klippte honom i örat, så det kom några droppar blod ut. Sen skar hon sig i fingren ^{blod} gav sen barnet både av kattens och hennes. Jas, det var ju endast ett par droppar. Och katten blev tyst sedan.

Jag vet ett annat fall, att ett barn fått en fläck på pannan som är körsbär. Det hade fällt ett bär på modern. Hon tog en dropp blod från sig själv och lät barnet få och drok med ett körsbär över fläck. Och barnet blev bra. — Jag vet inte vad jag shall säga om det. Det hjälpte är jag ju vittne på. Men man får väl skylla på tillfälligheten.

Som medel mot skräcker skulle

de ta av barnets egen urin och ge det
9 dagars i rad, en gång varje dag. Det
har jag själv sett mer än en gång att
de gjort.

Utslag ansägs också som en lyft-
sjukdom. Det kom genom att modern
nört vid något obehagligt.

Det var på ett ställe ett barn
som skrek och shakade med lemmarna.
Modern hade krypjt över en lämna. Det
var ju på gamla byggnader så att den
halvtan av logporten var delad i två delar
och den undre hade varit stängd och hon
hade krypjt över den. Barnet fördes naken
över lämnen på samma sätt som hon
krypjt över.

Ett havande kvinnas död tog inte
gärna i släkt.

När ett barn föddes med har-
läpp så rades det bero på att modern
sett någon hare. Ett av mina barn hade
en skara i läppen - det blev ihop sitt under
men min hustru hade ikke sett någon hare

Efter 40 års ålder broddes man
inte kunna få något lyft.

Dödsavdel

För i tiden hade man ju sand

spån gövhet och halm i sangarna. Hände det
att ett på sti kommit att ligga i kors så
man att det snart blev dödsfall i släktet.

Och de räg en person sig
i döskamp länge liksom han inte kom-
de dö, hoddde de att om någon var så onödig
att han vågade slå den döende med
ett halmstora härs över pannan, skulle
han dö genast.

Man skulle noga geva akt,
jä, när gos en grav blivit grävd om den
fallit igen vid ena sidan, då skulle det
inte draja länge förrän det snart blev dödfälligen.

- Runde lätt handa åt ena sidan fall igen,
om graven grävdes lätt istill en annan
likstad så jorden var lösare där.

[forts på sid 210] i avslut

Sjosa Måns Kristoffers berättar.

[Åtta efter kusigaren Måns Kristoffersson, Glagstads mosse, Löderups s.m. 87 år]
Född här och levat hela sitt liv här.

Gammalma

Det var bra, där soa
välta vändes. Därför tordes de inte slå ut
hett vatten för då skällade de soa välta.
De slog alltid ut öl vid bordandam
och satte mat, en liten bit kött och bröd,
på golvet. De sa:

Detta ger jag dej och dina
för du ska inte röra mej och mina
Det var julafön de gjorde det och mesten kunde
vara borta om morgonen.

Gammalma

Helgdagskvällarna skulle
de ge Wisse, annars drog han ifrån dem
istället för till dem.

Slå öl till brål

De gick ut och slog öl eller vif

Till hallen [hyllen] för de sa, att den blåste
nägot dåligt på dem. Ja, de slog också till
andra trål, om det var några gamla askar
där, hälde de till dem också. Det var vid
julatid.

De slog öl och vif ihop kreaturen
och gav kreaturen juladagsmorgon. Det var
öll o myll
för att de skulle trivas.

Det var en som juladags- De dags
morgon skulle gå till ottsång, men så var julafön
det för helig. Det var de döde, som var uppe
och höll ottsång. Hon kom in i väninghuset
[Evangelhuset]. Där mötte hon de döde. Där
var det en kvinna, som sa till henne:
Hade jag inte varit din guimor skulle
jag bitit näsan av dej. Hon måtte rygga
sig ut och låta hukten falla. Det var förr
de inte skulle göra henne någon förtur
[i shada].

Anders Boijesson kom förbi kyr- Spröken

